

ส ก ก ป ญ ห สุต ร
ต อ น ที่ ๑
(ถ า จ ะ ส ื น ท ้า ว ส ก ก ะ)

ดูก่อนท้าววาสวะ

ท่านจงถามปัญหาของเรา

ท่านปรารถนาปัญหาข้อใดข้อหนึ่ง ในพระหฤทัย

เราจะทำที่สุดแห่งปัญหานั้นๆ แก่พระองค์

สักกปัญหสูตร ตอนที่ ๑ (ถาจะลันท้าวสักกะ)

๓๕๖

การที่จะดำรงภาวะของความเป็นมนุษย์ ให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์นั้น เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะจะต้องดำรงตนให้รอด ปลอดภัยจากอบายภูมิทั้งหลาย เมื่อได้เกิดเป็นมนุษย์แล้ว จึงควรประคับประคองตนเองให้ตั้งมั่นอยู่ในความดี มีสัมมาทิฐิ ซึ่งสัมมาทิฐิของเราจะสมบูรณ์หนักแน่นมั่นคงได้นั้น ต้องเกิด จากใจที่บริสุทธิ์ผ่องใส ไม่มีมลทินทั้งหลายทั้งปวง ใจจะผ่องใส และบริสุทธิ์ได้ ต้องเป็นใจที่หยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ตลอดเวลา จึงจะสมปรารถนา ได้ทั้งความสุขและความสำเร็จ ตลอดไป

มีวาระพระบาลีใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“ปฺจุฉ วาสว มํ ปณฺหํ ยงฺกิญฺจิ มนสิจฺฉลฺลิตํ
ตสฺส ตสฺสเว ปณฺหสฺส อหํ อนตํ กโรมิ เต

ดูก่อนท้าววาสวะ ท่านจงถามปัญหากะเรา ท่าน ปรารถนาปัญหาข้อใดข้อหนึ่ง ในพระหฤทัย เราจะทำที่สุด แห่งปัญหานั้นๆ แก่พระองค์”

พระดำรัสนี้ เป็นพระดำรัสที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสกับ ท้าวสักกะจอมเทพ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงพระมหากรุณาธิคุณ และพระปัญญาธิคุณของพระองค์ ที่พร้อมจะไขปัญหาทุกอย่าง ที่ค้างค้างอยู่ในใจของท้าวสักกะให้กระจ่างแจ้ง เรื่องราวของ

ลักกัปปัญหสูตร ตอนที่ ๑ (ถาจะลันท้าวลักกะ)

๓๕๓

ท้าวลักกะ เป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก เพราะชีวิตของจอมเทพชั้นดาวดึงส์ ได้ผ่านอะไรมามากต่อมาก ในสมัยที่ท่านเป็นมนุษย์ยังสร้างบารมีอยู่ เมื่อมาอยู่ในสุคติโลกสวรรค์เป็นผู้ปกครอง จึงมีเรื่องราวที่น่าสนใจมากมาย

*ครั้งหนึ่ง ในสมัยพุทธกาล ตอนนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่ถ้ำอินทสาล ซึ่งอยู่ระหว่างเขาเวทียกะ ตั้งอยู่ด้านเหนือของหมู่บ้านพราหมณ์ ชื่อ อัมพลนท ทางทิศตะวันออกของกรุงราชคฤห์ เมืองหลวงของแคว้นมคธ สมัยนั้นมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นกับท้าวลักกะถึงแม้ว่าโดยส่วนตัวแล้วทรงเสด็จมาเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าบ้าง และหากมีประชุมเทวดาเพื่อฟังธรรมที่ไหน ท้าวลักกะก็จะเสด็จมาร่วมด้วย ไม่เคยใช้ชีวิตอยู่อย่างประมาทเลย

วันหนึ่ง ท้าวลักกะเกิดความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า สาเหตุคือ กลัวจะจุติจากเทวโลก ตอนนั้นเป็นช่วงเวลาที่พระชนมายุของพระองค์ใกล้จะหมดลง ท้าวลักกะทรงเห็นบุญนิมิตแห่งการจุติ คือ มีเหี่ยวไหลออกจากรักแร้ และสมบัติต่างๆ ที่เป็นทิพย์ก็ดูเศร้าหมอง ทรงรู้ทันทีว่บัดนี้เราจะหมดอายุขัยแล้ว

สักกปัญหสูตร ตอนที่ ๑ (เราจะล้นทั่วสักกะ)

๓๕๘

โดยปกติ เมื่อเครื่องหมายความตายได้ปรากฏแก่เทวบุตรผู้มีบุญน้อยที่เกิดในเทวโลก ก็จะรู้สึกหวาดสะดุ้งเพราะกลัวว่า หากเราหมดบุญแล้ว เราจะได้ไปเกิดที่ไหนหนอ แต่พวกที่ได้เตรียมป้องกันภัยที่น่าสะพรึงกลัว ด้วยการทำบุญไว้มากก็จะเบาใจว่า เราอาศัยทานที่เราได้ทำ ศีลที่ได้รักษา และภาวนาที่ได้เจริญ บุญนั้นจะส่งผลให้ไปเสวยสุขสมบัติในเทวโลกชั้นสูงๆ ยิ่งๆ ขึ้นไป ก็จะไม่รู้สึกกลัวแต่อย่างใด

ท้าวสักกเทวราชครั้งได้ทรงเห็นบุญนิมิตนั้น ทรงหวั่นพระทัยมาก เพราะสมัยเมื่อเป็นมนุษย์ ท่านได้สร้างบุญแต่ยังไม่ถูกทักขิไณยบุคคล ทรงมองดูสมบัติทั้งหมดที่ตนเองมี ตั้งแต่เทพนครที่กว้างถึง ๑๐,๐๐๐ โยชน์ ปราสาทไพชยนต์สูง ๑,๐๐๐ โยชน์ สุรรรมาเทวสภา ๓๐๐ โยชน์ ดันปาริฉัตรสูง ๑๐๐ โยชน์ แท่นบัณทุกัมพลกว้าง ๖๐ โยชน์ นางเทพอัปสร ๒๕ โกฏิ เทพบริษัททั้งที่อยู่ในสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา และในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ สวณนันทวัน จิตรลดาวัน มิสสกวัน และสวณปารุสกวัน ทรงกระวนกระวายว่า บัดนี้ เราคงไม่มีสิทธิ์ที่จะครอบครองสมบัติเหล่านี้อีกต่อไปแล้ว

คิดดังนี้แล้ว ท้าวสักกะได้แต่ทอดถอนใจ แต่พยายามหาทางออกให้กับตนเองว่า ในโลกนี้จะมีใครบ้าง ไม่ว่าจะเป็นสมณะ

สักกปัญหสูตร ตอนที่ ๑ (ถ้าวจะลั่นท้าวสักกะ)

๓๕๕

พราหมณ์ หรือมหาพราหมณ์ที่จะสามารถถอนลูกศร คือ ความโศกที่เกิดขึ้นได้ และทำให้สมบัติของเรามั่นคงต่อไปได้ เมื่อมีทุกข์ก็นึกถึงพระเป็นอันดับแรก ทรงดำริว่า มีแต่พระลัมมालัมพุทเจ้าเท่านั้น ที่ทรงสามารถถอนความโศก ที่เกิดแก่จอมเทพทั้งหลาย เช่นเราแม้ตั้งแสนได้ ท้าวสักกะจึงปรารภอย่างยืงที่จะเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงพระดำริว่า บัดนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่ใด ทรงอยู่เมืองไหนกำลังเสวยปัจจัยของใคร กำลังทรงแสดงอมฤตธรรมแก่ใคร

เมื่อทรงตรวจตราด้วยทิพยจักขุ และทรงเห็นที่ประทับของพระบรมศาสดา จะไปเข้าเฝ้าพระพุทธรองค์เดียวกันทรงเกรงพระทัย กลัวเป็นการรบกวน จึงได้ตรัสเรียกหมู่เทพชั้นดาวดึงส์มาตรัสว่า

“ท่านผู้นิรทุกข์ทั้งหลาย พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่ถ้ำอินทสาล ระหว่างเขาเวทียกะ ด้านเหนือแห่งบ้านพราหมณ์ชื่อ อัมพลณห์ ข้างทิศตะวันออกแห่งกรุงราชคฤห์ ในแคว้นมคธ ถ้ากระไร เราพึงไปเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคผู้อรหันตลัมมालัมพุทเจ้าพระองค์นั้น” หลังจากหมู่เทพชั้นดาวดึงส์ได้รับสนองเทวโองการแล้ว ท้าวสักกะได้ตรัสเรียกปัญจสิขคนธรรพเทพบุตรมา

ปัญจสิขคนธรรพเทพบุตร รับสนองเทวโองการแล้ว

สักกปัญหสูตร ตอนที่ ๑ (ฤาจะสิ้นท้าวสักกะ)

๔๐๐

ถือพิณสีเหลืองดุษฎีผลมะตูม ตามเสด็จท้าวสักกะผู้จอมเทพไป
ท้าวสักกะแวดล้อมด้วยเทพชั้นดาวดึงส์ มีปัญจสิขคนธรรพเทพ-
บุตรนำเสด็จ ได้อันตรธานจากดาวดึงส์เทวโลก ไปปรากฏที่
ภูเขาวะทียกะ ด้วยเทวานุภาพ และรัศมีแห่งเทพทั้งหลาย ทำให้
ภูเขาวะทียกะสว่างไสว มีแสงรุ่งโรจน์สว่างโพลงไปถึงหมู่บ้าน
ของพราหมณ์ ชาวบ้านโดยรอบพากันกล่าวว่า

“วันนี้ภูเขาวะทียกะได้ลุกโพล่งสว่างไสวรุ่งโรจน์ยิ่งกว่า
พระอาทิตย์ ทำไมวันนี้ภูเขาวะทียกะ และบ้านพราหมณ์ชื่อ
อัมพสณฑ์จึงสว่างไสวนัก” ต่างพากันแปลกใจแต่ก็ไม่ว่าสาเหตุ
บางคนก็ตกใจมีขนลุกชัน บางคนก็เกิดปิติ

ท้าวสักกะจอมเทพได้ตรัสเรียกปัญจสิขคนธรรพเทพบุตร
พลาจรับสั่งว่า “พ่อปัญจสิขะ พระตถาคตทรงปลื้มกวีเวกอยู่
เธอเป็นเทพที่น่ารักน่าเอ็นดู ให้ล่วงหน้าไปทูลพระตถาคตก่อนว่า
เรามาขอเข้าเฝ้า หากพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุญาต พวกเรา
จะเข้าเฝ้าในภายหลัง”

ปัญจสิขคนธรรพเทพบุตรรับสนองเทวโองการแล้ว ก็
ถือพิณเข้าไปทางถ้ำอินทสาล แล้วยืน ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง
พลาจรำพึงว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประทับอยู่ไม่ไกลนักไม่
ใกล้สักเพียงเท่านี้ คงจักทรงได้ยินเสียงของเรา จึงยกพิณขึ้น

สักกปัญหสูตร ตอนที่ ๑ (ถาจะลันท้าวสักกะ)

๔๐๑

บรรเลง และได้ร้องเพลงขึ้นต้นที่เนื่องด้วยพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ อีกทั้งบรรเลงเพลงรักที่ตนเองชื่นชอบทำนองที่ว่า

“ดูก่อนน้องสุริยวัจฉสา พี่ขอไหว้ท้าวติมพรผู้เป็นบิดา ผู้ให้กำเนิดน้อง ผู้เป็นเทพกัลยาณี ยังความยินดีให้เกิดแก่พี่ น้องผู้มีรัศมีอันเปล่งปลั่ง เป็นที่รักของพี่ ดุจลมเป็นที่ใคร่ของผู้มีเหงื่อ ดุจน้ำเป็นที่ปรารถนาของคนผู้กระหาย ดุจธรรมเป็นที่รักของพระอรหันต์ทั้งหลาย ดุจยาเป็นที่รักของคนไข้หนัก ดุจโภชนะเป็นที่รักของคนหิว ดังนั้น ขอแม่จงช่วยดับความกัลลัดกลุ้มของพี่ ดุจเอวาริดับไฟที่กำลังโพล่งฉะนั้น พี่มีจิตปฏิพัทธ์ในน้อง ไม่อาจกลับจิตที่ปรวนแปรแล้วได้ ดุจปลาที่กลืนเบ็ด ส่วนความรักของพี่มีไม่น้อย ดุจทักษิณอันบุคคลถวายแล้วในพระอรหันต์

แน่ะ น้องผู้งามทั่วสรรพางค์ บุญที่พี่ทำไว้ในพระอรหันต์ทั้งหลาย ขอบุญนั้นพึงอำนวยผลให้พี่กับน้องได้ร่วมรักกัน บุญที่พี่ได้ก่อสร้างไว้ในปฐมฌานนี้ จงอำนวยผลให้พี่กับน้องได้ร่วมรักกัน

แน่ะ น้องสุริยวัจฉสา พี่เสาะหาน้องดุจพระลักยบุตร-พุทฺธมุนีมีพระสติปัญญา เข้ามานอนอยู่โดดเดี่ยว แสวงหาอมตธรรม ถ้าท้าวสักกะผู้เป็นใหญ่แห่งทวยเทพชั้นดาวดึงส์ พึงประทานพร

สักกปัญหสูตร ตอนที่ ๑ (ฤาจะสิ้นท้าวสักกะ)

๔๐๒

แก่พิไชว์ พี่ขอลือคน้องทันที ความรักของพี่มันคงอย่างนี้”

เมื่อปัญจลิกษณธรรพเทพบุตรกล่าวเช่นนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสว่า “ปัญจลิกษะ เสียงพิณของเธอกลมกลืนกับเสียงเพลงขับ และเสียงเพลงก็กลมกลืนกับเสียงพิณ ปัญจลิกษะ คาถาเหล่านี้ เธอแต่งไว้นานหรือยัง”

ปัญจลิกษะทูลตอบว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสรู้ ประทับอยู่ ณ ต้นอชปาลนิโครธ ใกล้ฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา สมัยนั้นข้าพระองค์หลงรักนางสุริยวัจฉสา ซึ่งเป็นธิดาของท้าวติมพรรุราชาแห่งคนธรรพ์ แต่นางกลับมีใจรักในบุตรแห่งมาตลีเทพสารถิ ชื่อ ลิขัณติ เมื่อข้าพระองค์ผิดหวังจึงได้ถือพิณเข้าไปถึงที่อยู่แห่งท้าวคนธรรพ์ และได้แต่งเพลงนี้ขึ้นมา” เรื่องราวระหว่างท้าวสักกะ ปัญจลิกษะกับนางสุริยวัจฉสายังไม่จบเท่านี้ ขอเชิญติดตามในตอนต่อไป

